Št. 89. V Gorici, v soboto dne 9. novembra 1901. Letnik III.

Izhaja vsak **torek** in **soboto** v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejeman ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.
Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravništvo se nahajata v «Narodni tiskarni», ulica Vetturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravništvo «Gorice». Oglasi se računijo po petit-vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič. Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Cirkus otvorjen.

„Narodno-napredni“ cirkus je torej otvorjen za predstavo deželnozborskih volitev. Dolgo so delali za kulisami, pripravljali in rešetali, predno se je vzdignilo zagrinjalo in zdaj je tu „napredni“ tingl-tangl v vsej svoji smešni nagoti. Pred šotorom stoji našemljeni tambur, udriha na veliki turški boben in razglaša z vsem naporom svojih pljuč „občinstvu“, kaj lepega in zanimivega, pa tudi kaj „koristnega“ čaka vsakega, ki hoče na predstavo. In pred šotorom stoje že opravljeni in pripravljeni za „delo“ „clowni“, ki bodo izvrševali igro tingl-tangla po programu, ki ga je izdalo ravnateljstvo cirkusa . . . . .

„Soča“ od 5. t. m. je torej proglasila kandidate „narodno-napredne“ stranke. Poglavitno glasilo vsih primorskih „naprednjakov“ brez razlike narodnosti in vere, tržaški židovsko-irredentovski list „Piccolo“ je razglasil te kandidate že pred nekaterimi tedni, njega filijalka „Soča“ je le potrdila to, kar je „Piccolo“ povedal že naprej.

In zdaj, ko so ti kandidatje proglašeni — proglašeni namreč s to komedijaško premembo, da je odpadel Anton Straussgitl v Bovcu ter je na njega mesto stopil dr. Henrik Tuma za trge, a na tega mesto kot kandidat za goriško okolico Miha Zega — zdaj, drago slovensko ljudstvo, oglej si od bliže te kandidate; od bliže ogledati pa si je treba tudi volilni oklic, ki ga razglaša v „Soči“ od 5. t. m. našemljeni tambur.

Kar se tiče kandidatov, jih vsakdo lahko na prvi pogled spozna, da so vsi prvoimenovani, namreč Oskar Gabršček, Andrej Vrtovec, Anton Lokar, Miha Zega in Alojzij Strekelj, le nekaki statisti, t. j. postranske osebe v „naprednem“ cirkusu, poglavitni osebi pa da sta advokata Tuma in Treo. — Ta dva človeka, katerima in zlasti poslednjemu, je naša dežela, naše ljudstvo in naše potrebe le terra incognita, katero poznata le po slabih poročilih svojih ožjih pristašev, — ta dva človeka hočeta poslej voditi usodo našega naroda in biti odgovorna za vse posledice, katere bode trpelo naše ljudstvo in njega pozni potomci, ako bi se isto spozabilo in se jima izročilo na milost in nemilost. Ta dva človeka — jeden Kranjec drugi Štajerc — hočeta izpodriniti od narodnega vodstva može domačine, ki poznajo do zadnje pičice naše ljudstvo, njega duh, razmere in potrebe, može, katerih vsaki je storil za gmotni in duševni napredek našega naroda več, kakor ves napredni cirkus skupaj storiti zamore, — odriniti od narodnega vodstva hočeta te može iz osebnega sovraštva in zaradi osebnih koristi.

* * *

Ponavljamo: zaradi osebnih koristi!

Dr. Tuma in dr. Treo sta skupno odprla odvetniško pisarno v hiši „Goriške ljudske posojilnice“. S to pisarno sta združila tudi neko „pisarno „narodno-napredne“ stranke“ ali „informacijski biró“ te stranke. Že dejstvo, da je tak „biró“ združen z odvetniško pisarno, je v tem slučaju že dokaj sumljivo za vsacega, ki zna misliti s svojo glavo. —

Že to dejstvo je priča, da je advokatoma tudi namen potegniti nase vso goriško slovensko klijentelo in tako izriniti druge svoje kolege odvetnike. Ta namera sama na sebi že priča o samopašnosti obeh odvetnikov, ki se mora obsojati.

Po tej nameri pa moramo meriti tudi vse drugo delovanje teh dveh mož, — delovanje, ki je po našem najboljšem prepričanju le sredstvo za dosego glavnega smôtra, ki je: **denarna bisaga**.

* * *

Okoli tega smôtra se suče vse drugo.

Dr. Treo se je v zadnjem času na več krajih izrazil, da mu gre z advokaturo slabo — pripomniti je pa treba, da dr. Treo nima morda svoje pisarne, marveč da je v istih sobah z dr. Tumo vred, da ju ne loči druzega nego — odprta vrata —; ako pa gre slabo dr. Treo-tu, gre slabo tudi dr. Tumi. Da bi torej advokatura Tume in Treota ne šla več slabo, zato naj skrbi naše ljudstvo, ki naj se njima na ljubo tožari, pravda, gre na boben, izgubi dom in rodno zemljo in gre po svetu s trebuhom za kruhom, le da nanosi mnogo novcev v „informacijski biró narodno-napredne stranke“, ki je zajedno odvetniška pisarna dr. Tume in Treota; da ta advokatura ne pojde slabo, zato naj skrbi tudi program „narodno-napredne“ stranke, v ta namen naj tudi zmaga ta stranka z vsemi svojimi kandidati-pomagači pri bodočih deželnozborskih volitvah, zmaga naj proti naši narodni duhovščini in proti možem, ki stoje na straži, da bi naše ljudstvo **ne** zabredlo v škode, kakoršne prinaša usodepolno pravdanje, in sploh nesrečni medsebojni prepir.

Zares, gospoda advokata sta si stvar prav komodno priredila in mi jima tudi radi verujemo, da hočeta s svojimi „dobrimi nasveti“ stati „na strani“ našemu predobremu ljudstvu. Gospodoma gre za bisago. Ona ne kanita nič manjega, nego da postaneta obadva deželna odbornika.

Teh mest, kateri bi jima že v prvi vrsti donašali mastno plačico po 4000 svitlih kronic na leto, bi se rada polastila; a s tima mestoma bi se hotela polastiti tudi vsega našega ljudstva iščočega soveta in pomoči v deželnem odboru.

In faktično bi imela potem to ljudstvo na vrvici. Tu bi veljala potem parola: „midva veliko lahko storiva, da, lahko storiva vse za goriške Slovence, toda samo ob sebi se umeje, da morajo ti Slovenci iskati tudi — in to kar naj pogosteje — najine odvetniške pomoči. Romanje „goriških Slovencev“ od deželno-odborniške pisarne pa v odvetniško pisarno „narodno-napredne centrale“ v gosposki ulici, postalo bi potem tipično, zgodovinsko. Kako pa bi izgledalo potem z — žepom našega naroda, to pa je vprašanje, za katero se bore malo brigajo ljudje, ki so požrli narodu našemu dohodek od užitnine, ki javno govore, da kmetu ni več pomagati, ki predlagajo v deželnem zboru povišanje doklad na zemljiški davek in ki so pri vsem tem še tako furbasti in predrzni, da se lažejo ljudstvu v obraz, da hočejo „skrbeti za njegov blagor!“

* * *

Da bi napredna advokata deželna odbornika narodu vse obljubila, samo da bi ljudje drli trumoma v njihovo pisarno, a ne dala druzega, kar bi si pustila dobro — plačati, to danes vsakdo ve, ki ni zabito „napreden“. O tem pričajo tudi legijoni pisem, ki romajo iz napredne centrale po deželi baš zdaj, ko jim teče voda v grlo glede deželnozborskih volitev. V teh pismih se obrača „napredna“ do svojih poverjenikov in volilcev, naj naštejejo vse, česarkoli potrebujejo, narodno-napredni poslanci jim bodo vse izpolnili. „Vse pride v program narodno-napredne stranke!“ je stalni zaključek v teh vabah.

Ako kdo izmed volilcev potrebuje 15—20.000 Kron denarja ter prosi zanje, se mu bode odgovorilo: „vse, vse ljubi očka, vse dobite — po volitvah. Vašo zahtevo postavimo v program naše stranke kateri bodo do pičice izvršili naši poslanci. Samo počakajte in volite z nami, ako zmagamo, dobite zahtevano“.

Ali torej naše ljudstvo ne vidi, kako za norca je ima ta družba, ali ne čuti, kako zaničljivo o njem misli in sodi ta družčád?

Ali ne čita iz teh naprednih vab, za kako ubogo duševno páro ima naše ljudstvo ta brezbožna klika, da pričakuje in se trdno zanaša na to, da jej ljudstvo do besede vse verjame ter da pojde zanjo čez drn in strn, v življenje in smrt pri bodočih volitvah, — a da danes niti ne sluti naše ljudstvo, da mu klika po volitvah, naj bo že izid tak ali tak, pokaže ne eno, marveč — tisuč debelih fig za hrbtom.

Že sleparska pisava v glasilu te klike bi morala ljudstvu do stežaja odpreti oči, kaj še treba, da posluša zoprno vsiljevanje lažnjivih naprednih jogrov, ki mu trkajo na duri v teh dneh na vseh koncih in krajih domovine.

* * *

Vrhunec komedijaštva pa kaže klika v svojem volilnem oklicu. Tu našteva našemljeni tambur vse, česar sam ne veruje. Govori o lepem programu klike — kako „lep“ je ta program, o tem priča najbolj pisava „Soče“ in „Primorca“; — govori o neodvisnih posestnikih in obrtnikih, ki lahko opravljajo svoje javne zadeve sami, — o tej „neodvisnosti“ smo govorili ravnokar — in pravi da ni proti veri, cerkvi in proti duhovskemu stanu, — vsaka „Soča“ nasprotuje tej trditvi odkrito ali med vrstami —, marveč le proti zlorabi vere in cerkve v politične namene — (svaritev duhovščine, da ljudstvo ne zagazi v zanjke naprednih sebičnežev, še ni bila nikdar in ne bode zloraba vere in cerkve v politične

---

LISTEK.

Polabski godec.

Spisal E. Ziehen.

(Dalje.)

„Kaj, na beraško palico!“ ponavlja zasmehljivo. „Saj vendar imate več tisočakov in zaslužite vsak dan kaka dva ali tri tolarje — pa da bi bil nesrečen in ubožen zaradi par stotakov! Se vé, hudo vam bo — to že vem — skopuh ste prve vrste; ali ravno za to ostanem pri tej zahtevi!“

„Ne, ne in ne! Nočem, ne morem!“ divjal je kolar ter topotal z nogo.

„No, jaz se ne bom prepiral dalje z vami“, reče Dobelic mirno pa vstane ter zvije svoje papirje. „Saj imate na izbero! Ali podpišete zdaj to listino, da darujete Ribenovu, kar ste mu bil posodil, in daste še njegovi hčeri ob poroki nevestin dar 100 tolarjev — ali pa raznesem jutri po vsej vasi: da ste bil pred 18 leti pri kolarju Grundu v T. za pomagalca in da ste mu bil ukradel takrat precejšnjo vsoto; da ste bil za to šest mesecev — v ječi, in so vas potem sramotno izpodili*).

Po vašem odhodu je delal moj bratranec nekaj časa pri istem Grundu, in izvedel je dogodek od njega. In on mi je to pravil, ko je bil tu pred štirimi leti in sem slučajno vas imenoval. T. je daleč, prav daleč od tú; ali vendar se je izvedelo. Dolgo časa ste ravnal prav ošabno in trdo z ljudmi. Ponašal ste se sé svojim malopridno pridobljenim denarjem, pa stiskal in odiral na vse načine ubogega poštenega Ribenova: za to pa morate biti kaznovan! Nu, odgovorite brž: ali sprejmete pogoje, ali ne? Ne veseli me, da bi se pričkal celo noč s takim človekom!“

Skopušni, ošabni pa trdosrčni kolar ni vedel srditosti, kaj naj stori. Ljubezen do denarja in strah, da ga razglasijo kot tatú pred vsemi ljudmi — vse to se je borilo silno v njegovi duši. Naposled je zmagalo naslednje. „Vražja burja!“ je sikal. Ali vendar je zmagal strah.

„Nu, dajte sem, podpišem!“ siknil je škrtajoč sé zobmi, pristopil k mizi ter izpulil muzikantu oni papir. „Ali če zinete kdaj le besedico o tem, potem...“

„Kar sem prisegel, to bom držal“, reče mu Dobelic ponosno, „pa naj bo pošten ali ne ta, komur sem prisegel!“

Kolar podpiše darilno pogodbo. Kar tresel se je jeze: Potem vrže pero in reče srdito:

„Za glavo vam pojde, če prelomite dano besedo!“

Dobelic pregleduje zadovoljno podpis. „Brez skrbi!“ reče, „dosegel sem svoj namen — vaše pogube ne maram. — Utegne pa vas kdaj obiti morda izkušnjava, da bi se maščeval nad menoj radi svojega ponižanja in bi me spravil kar skrivaj s poti. Zato naznanim svojemu bratrancu, kaj se je zgodilo med nama. In vedel bo to naznaniti sodniji, če bi se meni primerilo kaj nepričakovanega. V vsakem drugem slučaju pa ste gotov, da bo trdo molčal kakor jaz“.

Bornejk ne reče nič. Trdo potisne klobuk na glavo ter hoče oditi: Ali Dobelic ga zadrži ter mu reče prijazno:

„Za slovo vam hočem dati še dober svet, ljubi Bornejk. Vidite, da sé svojim denarjem niste mogel opraviti ničesar proti „beraškemu“ muzikantu: Na svatbi je bila večina na moji strani, ker ste splošno obsovražen in nepriljubljen. — Bodite v bodoče bolj človeški in ljudomil do onih, ki imajo manj nego vi — to vam obrodi obilno sadú. Če ne boste mogel biti srčno prijazen do mene, pa bodite vsaj pred ljudmi, da izgine hudi sum, ki se jih je polastil od najinega zadnjega razpora. Radi mojega vedenja se vam ne bo treba pritoževati od danes naprej. — Veselilo me bo, če bom mogel prav veliko dobrega povedati od vas. Zagotovim vas: Če vam je kaj mari za spoštovanje in ljubezen ljudij — tedaj vam ne bo škoda, da ste podaril denar Ribenovu. Zagotovim vas, da ne!“

Tako prijaznih besedij Bornejk še nikoli ni slišal od mladega muzikanta. Zavzet ga pogleda, potem mu stisne roko in reče: (Dalje pride.)

*) Vsled sodnijske razsodbe postane pregrešek javen. Edino to je vzrok, da se ni zavrgla ta povest kot nemoralna. Sicer pa izsiljevanje prepoveduje celo drž. zakon. To nekim častiroparjem v premislek!

namene, ker je židovsko-napredna propaganda med narodi izzvala delovanje duhovščine tudi na to stran!). Nadalje pravi, da je proti temu, da bi duhovščina vodila agitacijo pri volitvah — ali naj jo vodijo napredni krvosési? — ter da bi duhovščina zastopala ljudstvo po svojih privržencih —; ali je bolje, da zastopa ljudstvo nesebičen prijatelj naroda in pravi poznavalec njegovih teženj ali pa napredni izkoriščevalec, ki pozna naše ljudstvo le po imenu dežele, — o tem naj sodi ljudstvo samo!

* * *

Konečno se zanaša klika v svojem oklicu, da „nastopi v deželnem zboru desetorica ljudskih zastopnikov“ iz njenega tabora, katera odstrani iz dežele prepir in omogoči složno delo. Ta trditev pa je taka, da kliče k nebu za kazen. —

Ljudje, ki trdijo v svojem glasilu, da sloga škoduje našemu narodu ter da je sloga v našem narodu podobna gnjili mlakuži, ljudje, ki vodijo sami najostudnejši osebni boj, ki sejejo najgrji prepir med ljudstvom, ki hujskajo stan na stan — taki ljudje se drznejo govoriti o složnem delu!? Ali si čulo to predrznost, naše ljudstvo?! In taki ljudje pričakujejo, da se naše ljudstvo spozabi tako daleč, da kakor en mož izvoli nje svojim zastopnikom, ko je tem ljudem le predobro znano, da se je velika večina našega naroda resnično že obrnila od njih ter že danes poverila svoje zaupanje pravim svojim prijateljem. Naše ljudstvo bi moralo čez noč postati zrelo za norišnico, ako bi se dalo le količkaj premotiti od teh ljudij, ker mora vedeti, da le od složnega dela pravih prijateljev naroda je odvisno uspešno delovanje v deželnem zboru. Ker pa je že v naprej popolnoma izključeno, da si napredna klika pribori vse mandate, nastanejo v bodočem dež. zboru najbrže jednake ali še slabše razmere kakor so bile dosedaj. Ali pa ne vidi naše ljudstvo, kam zabrede, ako se pravočasno ne zavé svoje narodne dolžnosti in soglasno ne izvoli svojim zastopnikom kandidatov, katero bo priporočalo politično društvo „Sloga“, — **mož domačinov**, katerim vtripa vsaka žila za srečo svojega naroda.

Mi že danes povemo, ako bi se hujskajoči „napredni“ kliki tudi posrečilo vjeti kak mandat, se bode to zgodilo le na isti način, na kateri se jej je posrečilo premotiti volilne može ob državnozborskih volitvah, namreč s podkupovanjem, lažmi, slepenjem in obljubami rečij, katerih „naprednjaki“ še danes niso izpolnili — z jedno besedo: na skrajno nečasten in poštenje našega naroda zasramujoč način.

Ali hoče naše ljudstvo, da se pripeti kaj tacega? Ali hoče naše ljudstvo, da postani naš deželni zbor zopet le smešna karikatura, ki bi bila v veselje in zasmeh našim nasprotnikom, mesto da je kompaktna in častivredna korporacija složnih mož, delujočih za koristi svojih mandatarjev?

Ako hočeš torej samo sebi dobro, drago ljudstvo, ne daj se zapeljati po ljudeh, ki mislijo v prvi vrsti le na svojo korist, za te pa le v toliko, kolikor je v zvezi z njihovimi koristmi; ne prodajaj svoje možatosti in narodne zvestobe za kak novec, ali za kapljo vina ali za prazne obljube, marveč pokaži enkrat, da si narod mož, narod značajev, potem se vrnejo v našo domovino zopet lepi časi, kakoršnih vsi tako zelo pogrešamo.

Nekdaj in zdaj.

(Dalje.)

Klavžar je bil med ustanovniki prvega slovenskega političnega društva na Goriškem „Soča“ in kot tajnik uprav duša temu društvu, katero si je l. 1870 ustanovilo svoje glasilo enacega imena. Takrat bi si pač ne bil sanjal, da bo tista „Soča“, katero je pomagal v življenje poklicati in za katero je s toliko ljubeznijo delal, na stare dni po njem udrihala ter ga urbi et orbi razglašala premetenim sleparjem.

Mimogredé bodi povedano, da je bil Klavžar sotrudnik „Slovenskemu Narodu“ že v dobi, ko je ta list pod Tomsićevim uredništvom izhajal v Mariboru in da mu je redno poročal o goriških zadevah do Jurčičeve smrti. Njegovi feljtonistično sestavljeni dopisi so bili jako zanimivi in priljubljeni; zato pa sta si oba imenovana urednika zagotavljala njegovo sodelovanje s tem, da sta se ohranila ž njim v redni pismeni dotiki. Klavžar hrani v Tomsićevih in Jurčičevih pismih dragocene spomine na ono dobo, ko so se zares nesebični rodoljubi z orožjem resnice in pravice borili za svetinje naroda in njegove istinite koristi.

* * *

Kot deželni uradnik je g. Klavžar po navodilu in izgledu svojega mojstra, takratnega deželnega odbornika g. Winklerja, previdno, a ustrajno pospeševal in širil slovensko uradovanje v deželnih uradih; pisal je čisto, a poljudno slovenščino, katero so kmečki župani in drugi občinski zastopniki lahko razumeli; in s tem se je najbolje prikupilo in najhitreje uvedlo slovensko uradovanje tudi v tistih občinah, kjer so se ga starokopitni župani in tajniki iz početka na vse kriplje branili. Nikdo ne vé in si ne more misliti, koliko trudapolnega dela je trebalo, da smo dospeli do sedanjih razmer. Še zdaj živé posamezni možje, kateri so se leta 1890. strastno upirali slovenskemu uradovanju, pa so se tekom časa spokorili in bi se zdaj še strastnejše upirali, ako bi se hotelo zopet uvesti ilalijansko ali nemško poslovanje. Časi se spreminjajo, to je res; a da se na dobro spreminjajo v narodnem oziru, treba je spretnih, ustrajnih delavcev. Ne da bi morda hoteli trditi, da je razvoj slovenskega uradovanja v naših deželnih in občinskih uradih po vsem ali tudi le po večjem delu Klavžarjeva zasluga; nikakor ne! V to so pripomogli mnogi, za narodno stvar na Goriškem zaslužni možje, med njimi v prvi vrsti sedanji g. baron Winkler, potem vitez dr. Tonkli, dr. Lavrič, dr. Abram in še drugi; a Klavžar je znal njihove pridobitve izkoriščati in izvajati v deželnem uradu, in ker je bil v neprestani dotiki z župani in z drugimi občinskimi zastopniki, vplival je tudi z velikim uspehom na občinske urade, da so se polagoma poprijeli vsi, tudi najtrdovratnejši, slovenskega uradovanja. Da stvar še bolj pospeši, izdal je Klavžar leta 1876. „Priročno izdavo deželnih postav“ — in leta 1891. „Priročni zakonik za poknežено grofijo Goriško in Gradiško“, leta 1892. „Občinsko gospodarstvo na Goriškem“, poduk s potrebnimi obrazci za občinske račune, proračune, inventarje itd., — leta 1894. „Cestni zakonik“ s primernimi pojasnili, leta 1896. „Pregled zemljarinskega katastra“. Prav mnogo poukov o upravnih, deželnih in občinskih zadevah pa je tekom svojega službovanja priobčil v „Soči“ in v najnovejšem času v „Gorici“ tako, da lahko rečemo, da nimamo na Goriškem nobenega javnega funkcijonarja, kateri bi se bil na tem polju tako marljivo trudil za probujo in poduk slovenskega ljudstva kakor Klavžar.

* * *

Klavžar je prehodil celo deželo od enega konca do druzega, se zanimal za vse njene razmere in potrebe, katere je torej bolje poznal, kakor eden po enem vsi, kar jih je poslovalo v deželni hiši. To svoje znanje je službovaje izkoriščal zlasti v prid slovenskim okrajem in občinam, katere so se zaupno do njega obračale v svojih zadevah in potrebah. To, kar se mu najraje porogljivo očita, da se je namreč mnogo bavil z izvanuradnimi deli, je okrajem in občinam največ hasnilo. Njegove prošnje so bile dobro utemeljene in prepričevalne in so rodile prosilcem bogato žetev. Znano nam je, da je leta 1882. o priliki cesarjevega poseta v Gorici, po visokodušnem pospešitelju vsega dobrega, ranjkem grofu Francu Coroniniju podal kabinetni kanclij za občine in zasebnike 14 prošenj, katere so bile vse uslišane. Med njimi sta bili prošnji za most čez Sočo v Plaveh in za braniško cesto: vsaka je donesla po 1000 gld. cesarske podpore, s katerim denarjem se je tako rekoč temelj postavil dotičnima podjetjema. In ker že o tem govorimo, naj povemo tudi to, da je Klavžar s svètom in peresom in priprošnjo leta in leta podpiral g. Andreja Konjedica v Plaveh, kolikor v to, da se je po dolgem obotavljanju dotičnih činiteljev slednjič vendar-le zgradila cesta čez Gradec in da se je postavil most v Plaveh, kakor je leta in leta na enak način pospeševal prizadevanje r. Janeza Ličena v Rihembergu, da je mogel še doživeti pričetek zgradbe toli zaželjene braniške ceste. Z enakim uspehom je Klavžar sestavil Bog vé koliko prošenj cestnim odborom in občinam. — Naj omenjamo samo prošnjo, za katero je skrbno nabiral gradiva v tolminskem in kanalskem okraju, da je dokazal potrebo priležne cestne zveze po levem bregu Soče od Kobarida do Kanala. Ta prošnja, katero sta na Dunaju in v deželnem zboru z vso vnemo podpirala zlasti poslanca grof Alfred Coronini in Gregorčič, je že do zdaj obrodila 65.000 gld. podpore, a bode imela svoje ugodne posledice še potem, kadar se raztegne podjetje na tolminski okraj. Drugo temeljito prošnjo, ki je bila enako prvej tiskana v Gabrščekovi tiskarni, je sestavil Klavžar v korist zapuščenim obmejnim občinam kanalskega okraja. Zaslomba mogočnih pokroviteljev je tudi tej prošnji zagotovila nepričakovan uspeh: 90 odstotni prispevek na približen potrošek 220.000 gld., torej ogromno svoto 198.000 gld. — Klavžar ni samo sestavljal prošenj, ampak se je tudi brigal za nje, jih priporočal znanim mogočnim pokroviteljem in v prvi vrsti nepozabnemu r. deželnemu glavarju, kateri je vedno radovoljno in navadno z uspehom podpiral obče koristne težnje občin in okrajev. — Gospodje župani, kar jih je bilo po smrti r. Pagliaruzzi-ja v rojstni občini onega Gabrščeka, ki se zdaj tako sovražno zaganja proti Klavžarju, bi o tem lahko marsikaj povedali, zlasti pa o prošnji za izbris znamenite predplače, katero je bila prejela kobariška občina iz državnega zaloga za izmočvirenje doline med Kobaridom in Staroselom. Ta prošnja, katero je na merodajnem mestu podpiral r. grof Coronini in menda tudi naš dr. Gregorčič, je razbremenila kobariške posestnike za zelo občutljive prispevke, za kojih izterjatev je bila že napovedana eksekucija. — In za bolnišnične stroške da bi bil opeharil Klavžar razne občine? Mi si upamo dokazati nasprotno, da je Klavžar sè svojim svètom in podukom odvrnil na tisoče škode od občin, ki jim je pretila zaradi bolnišničnih stroškov. Prašajte zastopnike otaležke občine na Cerkljanskem, kdo jim je pomagal, da se jim je pred leti povrnilo nad 1000 gld. prehranitnin, katere so bili iz nevednosti plačali za blaznega Zajca! Prašajte može iz Štorij na Krasu, kdo jih je podučil in jim pomagal, da so dosegli povračilo nad 800 gld. za blazno beračico Kariž! Prašajte sedanjega kobariškega župana, po kakem potu in s kakšno pomočjo je prišla tamkajšnja občina do povračila nad 300 gld. za blazno Smrekar! In če bi še živel pok. župan šebreljski, Andr. Rejec, bi vam tudi lahko povedal, kako je znal Klavžar pomagati njegovi občini, kakor je vedno rad ustrezal vsem brez razločka.

* * *

Klavžar se je prav posebno zanimal in z vso gorečnostjo potezal za razdelitev občinskih zemljišč na Goriškem. Zagovarjal jo je na shodih kmetijskega društva in koderkoli se mu je v to ponudila prilika. Tudi razne poduke je objavil o tem v „Gospodarskem listu“ in v raznih časnikih. Najbolj pa je pospeševal razdelitev s tem, da je občinam sestavljal dotična pravila, oziroma načrte zakonov, na podlagi katerih so se izvršile razdelitve. Več kakor 60 takih načrtov je sestavil Klavžar v dobi svojega službovanja; velika večina njih je že davno potrjena in izvršena; v nekaterih občinah se niti ne pozna več, kje so bila nekdaj občinska zemljišča; vse je že izčiščeno, pogozdeno ali pa spremenjeno v travnik in oranje. Razdelitve so povsod mogočno vplivale na zboljšanje dotičnih zemljišč, a ob enem tudi na povzdigo ljudskega blagostanja. Še v zadnjih letih je poslal dež. odbor po predlogu dr. Tume Klavžarja na Cerkljansko, da je tam na licu mesta dogovorno s strankami vravnal načrt zakona zastran razdelitve obsežnih občinskih zemljišč otaležke občine. Stvar je bila sporna nad 24 let; razni veščaki so na njej krpali, a strank le niso mogli poravnati. Klavžar je dovršil svojo nalogo v 14 dneh popolnoma in je ob enem sestavil še tri druge načrte: za orehovsko, jeseniško in bukovško občino ter jih predložil v nadaljno uradno obravnavo. Otaležki in orehovski načrt sta že na najvišjem mestu potrjena in godna za izvršitev. Vpokojeni Klavžar se zdaj lahko s ponosom obrača na svoje tozadevno delovanje.

* * *

V osrednjem odboru c. kr. kmetijskega društva v Gorici je g. Klavžar dolgo let zastopal gorske okraje in se je z velikim uspehom potezal za kmetijske interese ne samo svojih zastopancev, ampak cele slovenske strani naše dežele. Za ustanovitev mlekarskih zadrug, sadjarskih in vinarskih društev skupil si je neprecenljivih zaslug. Sklicaval je shode ter v družbi drugih prijateljev kmetijstva oznanjal evangelij umne živinoreje, pravilnega mlekarstva, naprednega sadjarstva in vinarstva; in seme, koje je dobrohotno sejal med naše ljudstvo, padlo je marsikje na rodovitna tla in obrodilo dokaj sadu. V osrednjem odboru pa je s svojimi tovariši posebno skrbel za to, da so se navedenim društvom in zadrugam naklanjale izdatne državne podpore za ustanovne, upravne in obratne stroške, kar je seveda zelo pospeševalo njihovo delovanje. Na deželni kmetijski razstavi l. 1891. in na lanski jubilejski razstavi se je Klavžar na vso moč prizadeval, da je bila naša stran častno zastopana, da so prišli pridelki naših kmetovalcev do prave veljave in da so bili naši razstavljavci po vrednosti odlikovani in obdarovani. — Mi vemo tudi, da se je vsa leta posebno prizadeval pospeševati govedorejo v naših okrajih s tem, da je predlagal, zagovarjal in dosegel uvažanje ne samo čistokrvnih samcev, ampak tudi junic čistih pasem, da bi se pri nas polagoma vdomačila čista plemena in s tem povekšala vrednost naše živine. V ta namen je po izgledu drugih živinorejskih dežel sestavil načrt zakona zastran pospeševanja govedoreje, katerega je po predlogu kmetijskega društva v preteklem zasedanju sprejel deželni zbor.

Ker so vsi slov. udje osrednjega odbora složno in previdno postopali ter se očitno potezali samo za prave, spoznane potrebe in koristi svoje strani, dosegli so s pomočjo vsikdar pravičnega predsednika, preblagega spomina, skoro vse to, kar so predlagali v prilog svojim zastopancem. Zagovornik predlogov pa je bil navadno Klavžar, o katerem smelo trdimo, da je ves čas svojega poslovanja kot odbornik z vestno marljivostjo deloval za prospeh vsestranskih kmetijskih koristi naše deželne strani.

* * *

Klavžar je imel in ima pokrovitelje in prijatelje med najveljavnejšimi možmi v deželi. Na dan Coroninijeve smrti je prejel pismo v Cerkno, v katerem ga je uradnik kmetijskega društva obvestil, da je bilo prevzvišenemu gospodu zelo žal, ko je slišal, da je on (Klavžar) v Tolminu pri volitvi za osrednji odbor propadel. Rekel je, da je to občutljiva izguba za društvo, a da se je že poskrbelo

---

(Dalje glej v prilogi.)

za to, da stopi zopet v odbor, „ker ga tu ne moremo in ne maramo pogrešati“. —

Prav prijateljsko vdana sta mu bila deželna poslanca, oče in sin France in Rajmund Mahorčič. Vselej, kadar sta prihajala v Gorico, sta ga posečala in se ž njim razgovarjala o resnih in neresnih zadevah. Klavžar je bil skoro vsako leto po teden dni njuni gost poprej v Matavunu, potem v Sežani in je zlasti r. Rajmundu naredil marsikatero važno delo v korist občini in okraju. Kl. mu je bil zvest do groba. Na dan njegovega pogreba se je prvikrat seznanil z njegovim zetom, gosp. dr. Karlom Treom, kateremu je sožalujé segnil v roko, — v ono roko, katero je ta zdaj ponudil svojemu tovarišu dr. Tumi v plemeniti namen, da mu oba se združenimi močmi — če bodeta mogla — zavijeta vrat.

Še drugega prijateljskega znanca je imel Klavžar med bivšimi poslanci v osebi znanega veljaka (?) iz bližnje goriške okolice. Temu je sestavil vse referate, kolikor jih je v dobi svojega poslančevanja „buhstabiral“ v deželni zbornici — ter ga vsega skupaj več kot 25 let sé svetom in peresom podpiral v premnogih njegovih zasebnih in javnih opravilih. Zdaj igra ta mož sramotno vlogo — Judeža Iškarjota.

* * *

V svoji št. 123. je razglasila „Soča“, da je bilo leta 1874., ko je bil g. Klavžar tajnik in denarničar cestnega odbora za goriško okolico, 2000 in toliko goldinarjev premanjkljeja in da se je on obvezal, to svoto povrniti. — Mi pa vemo, da je cestni odbor na podlagi pojasnil, ki so jih dali stareji odborniki, v svoji seji dne 20. maja 1887. ta dolg popolnoma izbrisal. Za danes toliko; o svojem času več. (Konec pride.)

Sličice.

Tuma in abstinenca.

Znano je, da je l. 1897 Tuma uprizoril izstop naših poslancev iz deželnega zbora. Ko pa je pričelo gibanje proti abstinenci in ko ni imela abstinenčna politika kaj uspehov, začel je dr. Tuma odklanjati odgovornost za njo ter valiti krivdo na druge. Leta 1899 piše: „Izstopa iz deželnega zbora nisem uprizoril jaz, ampak soglasno vseh 10 poslancev. Kar sem storil, sem storil solidarno z gg. državnima poslancema“. Tej Tumovi trditvi nasprotuje direktno Tumov pobratim A. Gabršček, ki piše: „Eksodus l. 1897. je v zbornici res uprizoril dr. Tuma, toda v razporazumljenju z grofom Coroninijem“. Tudi Tumovo glasilo je imenovalo abstinenco iz l. 1897 kar naravnost Tumovo abstinenco. Da čitatelji sami razvidijo, kje je resnica, navesti hočemo Tumov članek o abstinenci iz l. 1899. Tuma piše: „Zagotavljal sem grofa Coroninija, da so slovenski poslanci pripravljeni storiti tudi najskrajnejši korak, če gre zato, da izkažejo zaupanje njemu — grofu. Grof je o tem dvomil; no, rekel sem mu, da mu dokažem trditev, naj mi pusti 24 ur premisleka, da si napravim načrt, in da drugi dan pridem k njemu. Načrt sem preudarjal čez noč; skušal sem dobiti sredstvo, da se izvinemo deželnemu zboru, tako, da bo kriva italijanska stranka. Prišel sem na potrebo gospodarskega odseka. Računal sem z neko gotovostjo, da se moj povsem nedolžen predlog radi gospodarskega odseka odkloni in nam da tako povod, da se odstranimo in da naše ljudstvo ta korak tudi odobri. Drugi dan sem povedal grofu C. svoj načrt. Grof je moj predlog sprejel; zagotovil sem mu tudi, da nikomur ne povem, da ta predlog v klubu stavim; in sicer zato, da grofa prepričam, da ni treba nikake agitacije med soposlanci, kedar gre za to, da njegov predlog sprejme. V istini so se mojemu predlogu nekaj upirali dr. Gregorčič, prof. Berbuč, zemljemerec Lapanja in dr. Abram; ko pa je nastopil grof, je utihnil vsak prigovor in bilo je enoglasno sklenjeno, da se stavi predlog glede upravnega odseka, in če se ne sprejme, da izstopimo“.

Kaj je iz tega razvidno? Da je dr. Tuma za hrbtom dr. Gregorčiča v temni noči iztuhtal abstinenco edino le radi tega, da bi dokazal, da so slovenski poslanci pripravljeni storiti tudi najskrajnejši korak, če gre zato, da izkažejo zaupanje grofu C. Nikomur ni povedal, da je mislil predlagati v klubovi seji abstinenco. Tako je s tem predlogom prehvapil poslance, ki so se predlogu upirali, a ga konečno iz spoštovanja do grofa vendar sprejeli. To imenuje Tuma solidarno postopanje vseh 10 poslancev ter se drzne trditi, da je izvedel abstinenco v sporazumljenju z gg. državnima poslancema!

* * *

Slovenski poslanci so izstopili 3. januvarja l. 1897 iz deželnega zbora Še ni prešlo leto, že je silil Tuma zopet nazaj v deželni zbor, čeravno niso bili slov. poslanci z abstinenco še ničesar dosegli. Meseca jan. l. 1898 je predlagal v klubovi seji, da se opusti abstinenčno politiko. Vseh drugih 9 poslancev je bilo proti temu predlogu in zahtevali so večjih garancij za vstop. Glavne zahteve slov. poslancev so bile te-le: Popolna ravnopravnost deželnih jezikov v deželnem zboru, v deželnih uradih in zavodih; podpora okrajnim šolskim zalogom s sredstvi deželnega zaloga v znesku 80 odstotkov učiteljskih plač v povišanje učiteljem ljudskih šol, brezobrestna posojila vinorejcem, 100 tisoč gld. za vipavsko železnico in slovenska ljudska šola v Gorici. Med slovensko in italijansko stranko so potem pričela dolgotrajna pogajanja, ki bi se bila za nas gotovo srečno iztekla, ko bi bila takrat edinost med slovenskimi poslanci. Toda edinost je rušil — dr. Tuma.

To je priznal v zadnji številki „Učit. Tovariša“ sam z besedami: „Ravno moje stališče, katero sem zavzemal glede abstinence in učiteljstva, je privedlo do razpora z večino deželnozborskih poslancev“. (Dalje pride.)

Dopisi.

Iz Šempasa. — General „narodno-napredne“ stranke je jel zadnje dni razpošiljati svoja pisma na vse vetrove in kraje ter nadlegovati ž njimi ljudi na tako nesramen način, da bi se ga moral sramovati vsak drugi šarlatan. Ta pisma so nakopičena slepil, zvijač, obljub ter se v njih ne opusti nobenega sredstva, ki bi bilo v stanu le količkaj zavesti ljudstvo ter je pridobiti za njegove namene.

Jeden tak eksemplar stavim na razpolago cenj. uredništvu „Gorice“, da ga v svojem listu objavi z mojimi opazkami vred, ki se nahajajo v oklepajih.

Pismo se tako-le glasi:

Gorica, 2. nov. 1901.

Velecenjeni gospod!

Zaupni shod v nedeljo dne 27. oktobra t. l. se nam ni posrečil tako, kakor smo želeli; vendar je ta shod pokazal, da stvar narodno-napredne stranke v šempaski občini ne stoji tako slabo. Prvič ni za I. in II. razred veliko volilcev; drugič pa so taki interesi posameznih delov občine, katere more zastopati jedino le narodno-napredna stranka ne pa nasprotna. (Moj Bog! Dr. Tuma pač vedno eno več vé, nego drugi. Kako je šempaske interese zastopal, ko je predlagal povišati dež. naklado na zemljiški davek? Kako je interese posameznih delov občine zagovarjal, ko je hotel utihotapiti lijaško cesto po načrtu Höwel-a predno smo se med seboj zjedinili? Ali ni ravno nasprotna stranka zastopala naše interese, ko je po nasvetu posl. Grče preprečila povišanje zemljiškega davka in uprašanje radi ceste odložila!).

Naša stranka je za to, da se šempaska občina razdeli v Osek, Ozeljan-Sv. Mihel in Šempas-Vitovlje. (Kaj pa je storil dr. Tuma, deželni odbornik, za razdelitev? Kedaj neki pride tisti čas, da se pouči o tem uprašanju; je-li kedaj prebral različne uloge o tem?)

Naša stranka bode lahko izvedla cesto črez Bezovljak na korist Šempascev in Osečanov ter ohrani tudi cesto po lijaški dolini na Vogersko. (Oho! kedaj ste pa zvedeli za načrt čez Bezovljak, saj ste trdili, da ta načrt je obležal pri županstvu in na odbor še došel ni. Da Vašemu spominu pomagamo, povemo, da deželnega odbora št. 3486 z dne 26. junija 1901 dokazuje, da načrt ceste črez Bezovljak, je imel dež. odbor v rokah.)

Potegovala se bode tudi za šolo na Vitovljah, kar lahko stori, ker ima večino v okrajnem šolskem svetu. (To si bomo dobro zapomnili.)

Vspeh volitev bode gotovo ugoden, ako se vsi naši zaupniki lotite dela in vsak v svoji okolici pridobi volilce I. in II. razreda. (Ta je pa resnična, le tisti presneti „ako“ bi znal kaj škodovati.) Vsak zaupnik naj pelje pridobljene volilce na dan volitve s seboj, ter naj pazi, da glasove oddajo za volilne može naše stranke. Zjediniti pa se je treba že poprej za volilne može, katerih boste imeli najbrže šest. Predlagal bi Vam gg. J. Podgornika in V. Lebana iz Šempasa. Anton Beleta učitelja iz Oseka. G. Samokeca iz Ozeljana. Fr. Marinčiča iz Vitovelj in Alojzija Rijavec iz Sv. Mihela. Te osebe so gotovo zanesljive in vživajo dovolj ugleda vsak v svojem kraju. Imenovani gospodje naj se snidejo pred volitvijo ter se skupno pogovore, da bodo složno postopali. (In ta stranka naj bode svobodomiselna! No, še volilnih mož nam ne dovoli svobodno izbirati; kar dekretira jih. Čemu smo pa mi volilci tu? Vrh tega ste dekretirali tri nevolilce.)

Še enkrat povdarjamo, da z zmago narodno-napredne stranke odstranimo tudi prepir iz dežele (ko bi pa nasprotna zmagala, li potem še ne bodete ustavili prepir, ki ste ga zanesli v deželo?) ter stranka prične z organiziranjem gospodarskega dela v prid posestnika in obrtnika. (Lepo priznanje: „prične z organiziranjem“, zakaj niste še pristavili: in podre vse, kar je ustanovila druga stranka.)

Pod tem znamenjem nastopijo naši zaupniki lahko z najlepšim vspehom, in pričakujemo (le dolgo pričakujte), da si priborimo to važno občino ter s to zmago tudi odstranimo za občino jako neugodni upliv župnika Grče tudi na korist cerkve in vere. (Kako pobožno in resnično! Ko odpravite upliv župnika, potem bo preskrbljeno za korist cerkve in vere.)

S pozdravom

Dr. H. Tuma l. r.

Iz Kanala, 6. nov. Blagovoli cenjena „Gorica“ sprejeti v svoje predale sledeče vrstice, ki naj služijo v izgled in dokaz, kolika je kanalskemu županu g. M. Zegi in njemu podrejenim podžupanom skrb za občno korist ljudstva, katero jim je dalo glas svojega zaupanja. Znano je, da je vsako leto v pondeljek pred sv. Martinom javni trg ali semenj v Kanalu. Pred pol letom je c. kr. okrajno glavarstvo v Gorici opomnilo tuk. županstvo na potrebo, da si občina izbere in določi primeren prostor za prešičji trg omenjeni semanji dan in dá ta prostor ograditi; v slučaju pa, da se ta nalog ne izvrši, bode c. kr. okr. glavarstvo primorano prodajo prešičev prepovedati.

V tozadevni občinski seji se je zares določilo po nalogu okr. glavarstva in se jednemu starašinu tudi naročilo ograjo napraviti, a potem se ni nikdo več za to brigal, kakor da jih stvar več ne zanima.

Ali pride dan pred sejmom Tu pa nas je iznenadil ukaz c. kr. okrajnega glavarstva goriškega, izdan po posebnem ukazu c. kr. namestništva v Trstu, da v dan 4. nov. t. l. je prodaja prešičev v Kanalu prepovedana, to pa ne morda zaradi kake prašičje bolezni, s katero so se nekateri opravičevali in katere ni, — marveč jedino za to, ker županstvo ni izvršilo omenjenega naloga goriškega okrajnega glavarstva.

In zdaj si oglejmo te naše „prijatelje ljudskih koristi“, na čelu jim gosp. župana Zego! Za tisto nepotrebno novo uro so imeli denarja dovolj na razpolago, dasi je stara še vedno dobra, — za ograjo prašičjega trga pa ni bilo novca, da so tako onemogočili prašičji semenj in provzročili mnogo škode in neprijetnosti ljudem. Ti ubogi trpinčeni kmet, zdaj sprevidiš, ali sme še tako naprej? Zdaj imaš pred očmi črni dokaz, koliko se zanimajo za tvojo pravo korist gg. župan, podžupani in starašine, kateri se ob volitvah tako silijo in ženejo, da jim daš svoj glas zaupanja. Vse ti obečajo, ko pa so izvoljeni, pa se ti smejejo v obraz in si mislijo: zdaj smo mi, ki zapovedujemo. — Koliko jim je za korist kmeta, kaže dovolj oni slučaj s prešičjim trgom, koliko škode je zadelo vsled tega ljudstvo celega kanalskega okraja in še zunaj istega, pa tudi občino kanalsko, trgovce in krčmarje itd. Ali so to morda le šale?

Zato je pa tudi v zavesti te krivice nek vesten možak in starešina dejal na dan trga: „Pri prihodnjih občinskih volitvah obrnite cel občinski zastop, mene pa prvega vrzite iz njega, ker vsi skupaj ne veljamo mnogo“.

Torej pozor volilci! Prva beseda je padla, glejte, da pri prihodnjih obč. volitvah izvolite možé vredne Vašega zaupanja, ne pa takih, ki prevzamejo nase več dolžnosti kakor so jih zmožni izpolniti in ki se Vam smejejo v obraz, mesto, da bi skrbeli poleg svojih tudi za Vaše gmotne koristi!

Več občinarjev.

Bovec, 7. nov. 1901. — V nedeljo 3. nov. imelo je „kat. politično društvo“ v Bovcu zopet shod in sicer takrat na Koritnici-Kalu. Govorili so čč. gg. vikar Abram, kaplan Šorli in g. Šuler preds. društva. Shod ni bil tam ravno nujno potreben, ker so vsi volilci, skoraj brez izjeme verni pristaši katoliško-narodne stranke, vendar je društvo priredilo shod, da bi vrle volilce iz Koritnice-Kala še bolj utrdilo in navdušilo. Živeli!

Politični pregled.

Državni zbor.

V pondeljkovi seji je poslanska zbornica dokončala razpravo o državnem proračunu, kateri je bil izročen proračunskemu odseku v posvetovanje. V četrtkovi seji je vlada odgovorila na mnogo interpelacij.

Naučni minister Hartel je odgovoril na interpelacijo barona Malfattija glede dogodkov v Inomostu in glede ustanovitve laške univerze. Na koncu svojega govora je dejal Hartel: Nade, ki so se gojile v laška predavanja v Inomostu, se niso izpolnile. Sedaj bode dolžnost države, da najde drug način pomoči, da bode laškim dijakom omogočeno nadaljevati študije v materinem jeziku, in ne bo se vlada strašila, v tem oziru obrniti se do parlamenta, da odobri njene predloge. S tem je Lahom obljubljeno laško vseučilišče v Trstu. Berger je predlagal, naj se o tem odgovoru otvori debata. Ta predlog je padel. Italijani so glasovali proti predlogu. Jugoslovani so z odgovorom Hartlovim skrajno nezadovoljni, ker je Lahom obljubil ustanovitev laškega vseučilišča v Trstu, a te vlada popolnoma prezira, akoravno imajo do svojega vseučilišča večje pravice.

Jugoslovanski poslanci bodo podali nujni predlog za ustanovitev vseučilišča za Jugoslovane. V tem predlogu bode označeno, da je Lahov mnogo manj, nego Jugoslovanov, da imajo Lahi 300 vseučiliščnikov, Jugoslovani 600 in da vlada v Trstu Slovencem noče ustanoviti niti ljudske šole.

V gospodarskem odseku je poslanec Povše povodom debate o terminokupčiji, omenil, da je minister priznal, da se da grajati umetno določevanje cen v terminokupčiji, vsled česar je neumljivo, zakaj minister ne stori korakov, ki bi odgovarjali željam vseh avstrijskih poljedelcev, in prepove terminokupčijo.

V tej seji je zbornica sprejela zakonski načrt glede državnih podpor za po ujmah poškodovane kraje.

Prihodnja seja v torek.

Li-Hung-Čang umrl.

Kitajski podkralj in posredovalec mej velevlastmi in kitajskim dvorom Li-Hung-Čang je umrl dne 7. t. m. Li-Hung-Čang je bil drugi najbogatejši človek na svetu; premogel je za 1600 milijonov gld. premoženja.

Francozko-turški spor.

Francozka vlada je poslala svoje brodovje v turške vode. Admiral Caillard se je zasidral pred otokom Mitilene, na katerem otoku je konfisciral dohodke turške carine. Francija je razun tega še stavila mnogo druzih zahtev, v katere je Turčija privolila, da se izogne neprijetnostim. H kratu s Francijo pa sta tudi Rusija in Anglija jeli misliti na to, da si utrdita stališče v Turčiji in sicer namerava Rusija zasesti otok Deotropolis, Anglija pa otok Lemmes. Tako vsaj Nemčija ne bo osamljena s svojimi operacijam v turških zemljah. Na spomlad pa utegnemo slišati še kaj več od tam doli.

Domače in razne novice.

Volivcem! — Prihodnji teden začnejo v kmečkih občinah prvotne volitve za deželni zbor goriški. Od izida teh volitev bo odvisna usoda prihodnjega deželnega zbora, zato je sveta narodna in vestna dolžnost vsakega, ki ima volilno pravico, da jo vrši in da voli po svoji vesti.

Boj se bije med krščansko resnico in židovskim lažiliberalizmom, katerega so zasejali naši naprednjaki v deželi, med stranko miru in reda ter stranko zdivjanosti in strahovanja, med javnimi ljudskimi koristmi in koristmi par slavohlepnih in gospodovalnih izsesevalcev ljudstva. Kdor si je ohranil vero otroških let, kdor se čuti Slovenca in rodoljuba, kdor je ponosen na svojo goriško domovino, v kateri je bil rojen ali prerojen, kdor stavi korist naroda nad korist pojedincev, vé, kje mu je stati in kako voliti.

»Slogini« poverjeniki in zaupniki, krajni volilni odbori, pojedini veljaki in rodoljubi imajo zdaj važno nalogo, da vodijo ljudstvo, da mu svetujejo, da je varujejo zapeljivcev in družijo v nepremagljive čete.

Rojaki, za volilne može volite najboljše izmed sebe, neodvisne in zanesljive može, ki se ne dajo premotiti ne obljubam, ne strahovanju, ne denaru. Kdor vé, da je kakor koli odvisen od naprednjakov in njih oblasti, ali se boji njih napadov, naj se ne dá volit za volivnega moža. Kdor bo izvoljen, naj ostane zvest kakor skala.

Rodoljubi po deželi naj ne premenjujejo samooblastno kandidatov za deželni zbor. To naj prepustijo osrednjemu volivnemu odboru, ki ima vse niti v rokah in upošteva, kolikor mogoče, želje, katere izražajo volivci. Ali kadar se želje, izražene iz raznih krajev, ne ujemajo, je naravno, da odbor ne more vsem ustreči. V tem slučaju je potrebna disciplina, brez katere ni zmage nikjer. A najslabše bi bilo, ako bi si hoteli odločevati kandidate in volivno gibanje po tem, kar nasprotniki pišejo. Ali ni znano, da kar nam hasni, nasprotnik graja, a kar nam škoduje, pa hvali? Kateri vojskovodja si bo dal po sovražnikih bojne načrte izdelavati?

Kandidati, katere „Sloga“ priporoča, so večinom že znani; sicer pa se v kratkem objavijo, ko se popolnijo še nekatere poizvedbe. Glavna stvar pa niso kandidati, ampak so načela, katerim se kandidati pokorijo, dasi treba priznati, da ni vsak kandidat enako pripraven zagovarjati načelo in biti mu nositelj. Treba upoštevati različne okoliščine ter izbrati srednjo pot, če tudi morebiti ni nobenemu popolnoma všeč. Vsak se mora nekoliko udati, drugače je skupno delovanje nemogoče in nemogoča zmaga.

Rojaki, postiljate si za dolgih šest let; nikdo naj ne bo nemaren; vsi na krov pod zastavo: za vero, dom, cesarja!

Promakneni v VII. činovni razred so profesorji in sicer: gg. Ivan Berbuč, Josip Ivančič, Ivan Krainz in Henrik Majonica; prvi na c. kr. realki in zadnji trije na c. k. gimnaziji v Gorici, potem Karol Comparé na c. kr. gimnaziji v Trstu in Ivan Bisiach na c. kr. gimnaziji v Kopru.

Za „Šolski dom“ došlo denarničarju: Gg. N. N. 3 K; trgovec Ivan Drufovka 3 K; gostilničar Josip Gorjanc 10 K; trgovec Ant. Kuštrin 2 K; krojaški mojster Anton Krušič 10 K; trgovec Ant. Pečenko 6 K; dr. M. Kerševani 20 K; Anton Jakončič 5 K; S. Cazafura 2 K; Ivan Šimšič 2 K; France Gabrščik 5 K; Nekdo 2 K; Ferd. Sfiligoj 2 K; Ana Cigoj 5 K; pek. mojster Karol Drašček 5 K; M. Kopač 6 K; Fani Gregorič 1 K; krojaški mojster M. Poveraj 2 K; Fr. Orešec 5 K; dr. A. Pavlica 10 K; krojaški mojster Fr. Čufer 5 K.

Za prihodnje šolsko leto bodo donašali sledeči p. n. gospodje mesečne doneske: Prof. V. Bežek à 2 K; župan L. Bolko à 2 K; prof. J. Čebular à 2 K; sodni tajnik I. Fon à 2 K; Ant. Gerbec à 4 K; fotograf Ant. Jerkič à 2 K; prof. I. Jvančič à 10 K; okr. š. nadzornik Fr. Finžgar à 4 K; svečar J. Kopač à 10 K; katehet A. Kovačič à 2 K; trgovec Ant. Koren à 2 K; dr. Fr. Kos, prof., à 5 K; notar J. Kavčič à 2 K; kaplan I. Ličan à 3 K; vadn. učitelj I. Mercina à 2 K; prof. S. Novak à 2 K; Krojaška zadruga à 20 K; Premrov, uradnik pri Centralni posojilnici, à 2 K; dr. Papež à 2 K; svetovalec J. Pirjevec à 2 K, dr. Jos. Pavlica à 2 K; Fr. Setničar à 2 K; vadn. učitelj Fr. Sivec à 2 K; prof. A. Šantl à 5 K; svetnik M. Rutar à 2 K; not. kand. Ferd. Terkuč à 2 K; katehet A. Tabaj à 2 K; Albin Znidarčič à 1 K in prof. Fr. Znidarčič à 2 K; g. Ant. Fon, posestnik, à 2 K. Gosp. prof. Kragelj plača v teku leta 200 K;

Denarničarju je nadalje došlo: G. Val. Kumar, okr. šolski nadzornik v p., za „Šolski dom“ 24 K, za božičnico 6 K.

Došlo upravništvu: Društvo v župnišču v Šempasu zbralo za „Šolski Dom“ K 9 (za Alojzijevišče K 7).

Lepa hvala!

Nova maša. — V nedeljo je Nj. Eminenca knez-nadškof posvetil v mašnika č. g. Antona Carara, bogoslovca IV. tečaja in č. g. Ignacija Stuckly-a, salezijanca. V pondeljek, na praznik sv. Karola, patrona semeniške cerkve, je č. g. Carara obhajal prvo sv. mašo. Čestitamo!

Za slovensko vseučilišče v Ljubljani. — Ker je vlada obljubila Italjanom italijansko vseučilišče v Trstu, so se včeraj zbrali jugoslovanski vseučiliščniki ter odposlali deputacijo na Dunaj k rektorju, da jim dovoli jedno dvorano na univerzi, v kateri bi se posvetovali o spomenici na vlado, na rektorje vseh avstr. vseučilišč in na državni zbor za ustanovitev jugoslovanskega vseučilišča v Ljubljani.

Rektor jim je dvorano dovolil, ko pa so se zbrali v dvorani in so hoteli čitati spomenico, so udrli v dvorano nemško-nacijonalni dijaki ter hoteli preprečiti to čitanje, na kar je nastal med jugoslovanskimi in nemškonacijonalnimi dijaki pretep.

Toliko za danes, ker nam je ta vest došla, ko je bil že list dovršen.

Kandidatje „narodno-napredne“ stranke. — Torej zdaj veš, ti uboga Goriška, kdo so tisti možje, ki te bodo spremenili iz doline solz v nebeški raj, ki bodo napravili konec vsemu tvojemu trpljenju, vsem tvojim skrbem, ki bodo zacoprali, da se bodeta na vseh koncih in krajih cedila mleko in med in da bodo vsi plotovi pleteni iz samih najfinejših svinjskih pečenih klobas. — Zdaj veš, kdo so tisti možje, ki bodo spremenili kraško kamenje v zlató in kraški brinj v najboljši ruski čaj.

Ti možje so namreč: Miha Zega, župan v Kanalu in Anton Lokar, župan v Ajdovščini. Ta dva bodeta skrbela, da se vse zgorej navedeno zgodi v goriški okolici A. Vrtovec in O. Gabršček, prvi učitelj, drugi posestnik, trgovec, krčmar in župan, osrečila bodeta tolminski politični okraj; dr. Treo advokat v Gorici in Alojzij Štrekelj, potovalni učitelj zoper trtno uš v Dalmaciji, skrbela bodeta, da se vse to zgodi v sežanskem političnem okraju, a za slovenske trge skrbel bo sam „napredni“ general advokat dr. Tuma in finančni veleum, kakoršnih še ni bilo nikdar doslej pod njegovim klobukom. Raduj se torej, o Goriška! dan rešitve se bliža.

Toda šalo na stran, oglejmo si te može od resnejše strani.

Kdo je Miha Zega?

Miha Zega je upokojeni učitelj in župan v Kanalu, s katerim so tamošnji občinarji, kakor dokazuje današnji naš dopis iz Kanala, zelo nezadovoljni, ker ne skrbi za blagor občine, ampak ima vedno pred očmi le svoje koristi. Kak prijatelj prebivalstva bližnjih vasi pa da je ta mož, pokazal je s tem, da je poslal deželnemu odboru in c. kr. namestništvu vloge naperjene proti kanalskim obmejnim cestam, ki so za tamošnje prebivalstvo življenjskega pomena. Kak dober prijatelj pa na sploh in usmiljen človek da je, to pa vedo najbolje njegovi — dolžniki, katerih ima še precejšnje število. Opaziti moramo še, da je Miha Zega še jako krepak mož, pravo in pravcato povsobljeno zdravje in v najlepši možki dobi in vendar mu pripušča vest, da je šel kot učitelj v pokoj ter da vleče iz okrajnega šolskega zaloga, v kateri znašajo naši kmetje svoj krvavo pridobljeni denar, lepo penzijo. To je torej Miha Zega.

Kaj pa Tone Lokar? Kdo je Tone Lokar?

Tone Lokar, po domače Tonče Kuncev, je strojar, hišni posestnik in župan v Ajdovščini. Mož je ravno tako prepričan kakor mi, da je za deželnega poslanca še manj sposoben kakor — Čič za barko. Imamo ga pa tudi za tako poštenega, da bi nikdar kandidature ne prevzel, ako bi že v naprej ne bil popolnoma prepričan, da — ne bode izvoljen. Kakor pa ima vsak človek svoje slabosti, tako jih ima tudi Tonče Kuncev. V njem tiči namreč nekoliko — častilakomnosti. In kot takemu mu bode že to v zadoščenje in veliko čast, da bode še svojim unukom, ako ga Bog še dolgo let ohrani, kar mu mi iz srca želimo, zamogel pripovedovati da je bil enkrat v svojem življenju celo — deželnozborski kandidat.

Kaj pa naj rečemo o A. Vrtovcu?

A. Vrtovec je začasno vpokojeni učitelj. On je kandidat naprednih učiteljev in kot tak naj tudi ostane. Vi kmetski volilci pa veste, da kandidat naprednih učiteljev ne more biti **vaš** kandidat. Zato pa si bodete izvolili druzega moža, a „napredni“ učitelji naj le volijo Vrtovca.

O. Gabršček je bil že v prejšnji dobi nekaj časa deželni poslanec. Kot tak je malomarno zahajal k deželnozborskim sejam. Bil je v zadnjem času tudi ud peticijskega deželnozborskega odseka, v katerem se o jako važnih zadevah našega ljudstva posvetuje in sklepa. A O. Gabršček ne le da se ni nobene odsekovih sej udeležil, ampak mož tudi ni nobenega referata rešil, ki mu je bil odločen. S tem je mož menda najbolj dokazal, koliko mu je pri srcu ljudski blagor.

Alojzij Štrekelj je potovalni učitelj za trtno uš v Dalmaciji, kjer ima čez glavo posla in ne more imeti vsled tega ni volje ni časa, da bi se bavil s potrebami našega Kraševca ter ga zastopal v deželnem zboru, kakor bi to bila njegova dolžnost.

Kaj pa je — dr. Treo?

Dr. Treo je Štajerec, on je odvetnik, preselil se je v Gorico še le pred nekaj časom in mu naše razmere niso prav nič znane. „Odločnega narodnjaka“ pa se je pokazal s tem, da je vpisal svojo hčerko v **italijanski** oddelek c. kr. vadnice. Kot odvetniku v Gorici mu baje gre slabo. Da bi si svoje stanje nekoliko izboljšal, krošnjaril je po Krasu, ter vabil Kraševce naj bi ga izvolili v deželni zbor, kjer bi postal tudi deželni odbornik in dobil za to 4000 letnih kronic. To bi, kakor on pravi — izdatno zboljšalo njegovo materijalno stanje. Jedino zaslugo, katero ima on dozdaj za Kraševce, je ta, da — si je izbral za soprogo Kraševko.

In — dr. Tuma?

Dr. Tuma je pač dr. Tuma in nič druzega.

Zdaj torej vidiš slovensko ljudstvo na Goriškem, kaki ljudje se ti usiljujejo za poslance. Hvala Bogu, da nisi še tako zaslepljeno in da znaš še vedno ločiti plève od zrna, ter da ne dopuščaš, da bi se posebno privandranci iz tebe norca delali. Zato pa smo prepričani, da bodeš slovensko goriško ljudstvo zato poskrbelo, da ostanejo zgoraj omenjeni možje le kandidatje, a za **poslance** si izvoliš može, katere ti bode priporočalo politično društvo „Sloga“, — može tvojega mišljenja in pravega krščanskega prepričanja, može, ki so že neštevilnokrat dokazali, da sta jim pri srcu tvoja sreča in tvoj blagor.

Gori mu pod nogami, gori! — „Narodno napredni“ general je s svojo kandidaturo prišel v nekak čuden položaj, — nekako v položaj onega človeka, kateremu je povsodi za petami — boginja maščevalka. On bi po vsej sili rad prišel do svojega cilja, a ker si je naravna pota k temu cilju zagradil sam, išče zdaj izhodov iz labirinta, a jih ne more prav najti. Kakor znano, je prvotno kandidiral za svojo „narodno-napredno“ stranko v volilni skupini goriške okolice in je s to svojo kandidaturo hotel pokazati tem preklicanim „klerikalcem“, da je Hanibal, ki si upa že celo pred duri goriškega mesta. Toda dogodki zadnjih dnij so ga poučili, da mu v goriški okolici vendar ne cvete pšenica in jel je obračati svoje oči drugam. Ali kam? Drugi mandati „napredne“ so bili že vsi zasedeni in strah ga je obšel, da bi utegnili drugi kandidati „krepko držati“ to, kar se jim je dalo v roke. Kam torej? Misli in misli — ha! Imam jo! je dejal sam pri sebi, saj imam še Vrtovca za vse slučaje, ki mi „špara prostor.“

On mora odstopiti od svoje kandidature v trgih! — Mora? — Da, mora! Saj ga imam v kleščah, jaz predsednik „Goriške ljudske posojilnice“ in „Trgovsko-obrtne zadruge“, — plesati mora, kakor bom godel jaz. — Učiteljstvo naj enkrat spozna, da se zanimam za njegove interese le takrat in v toliko, kadar vidim, da mi vsak tovariš hoče služiti za jeden klin v lestvi, po kateri splezam do vrha svojih načrtov. Torej Vrtovec, hodi jeden klin niže! In Vrtovec se je umaknil v kmečke občine, kjer pa je že danes popolnoma prepričan, da ne bo izvoljen.

Kako se bo pa tudi dr. Tumi godilo v naših trgih, o tem bode pokazala bližja bodočnost.

„Soča“ z velikimi fanfarami razglaša, da je zmaga „napredne“ na celi črti zagotovljena, toda to pa je le njen „galgenhumor“, s katerim hoče še v zadnjem trenutku po znanem „narodnonaprednem“ receptu slepiti, kajti prepričana je ravno tako kakor mi, da v kmečkih občinah njeni pristaši ne bodo izvoljeni, ampak da ostanejo le „Zählkandidati“.

Goriško italijansko-nemško-slovensko učiteljsko društvo je imelo v četrtek pri „Jelenu“ svoje posvetovanje o jako važnih političnih zadevah. Kakor iz opazovanja gibanja na borzah na Dunaju in v Berolinu spoznamo, ni bilo vsled tega zborovanja ondi nobenega vznemirjenja in se smemo nadejati, da ostane evropski mir — ohranjen kakor do sedaj.

Tovarna za izdelovanje naprednih nuncev. — „Sočini“ fabrikantje so odprli novo obrt, namreč izdelovanje nuncev po — njenem ukusu. Jeden tak „izdelek“ je „Soča“ predstavila svojim kalinom v torkovi številki. Tu jej piše nek „duhovnik“ stvari, iz katerih lahko tudi slepec vidi, da sedi ta „duhovnik“ v uredništvu „Soče“. Osobito se je izdal „Sočin“ duhovnik z izrazom „skubiti“, uredništvo ga je pa še bolj označilo s svojimi opombami. — Vprašamo: ali „napredna“ za svojo „zmago na vsej črti“ potrebuje res že tako smešnega agitacijskega orožja in ali res meni, da je naše ljudstvo še vedno tako priprosto, da ne pozna takih in jednakih časnikarskih rác?

Tudi nekaj. — „Sočini“ agitatorji imajo to slabost da decimirajo število udeležencev na shodih „Slogine“ stranke, svoje pa menda multiplicirajo. Na zaupnem shodu „Sloge“ v gor. Čitalnici je videla neka — mrtva duša le 70 udeležencev, ustopnicami izkazanih je bilo 120; na shodu v Biljah v nedeljo je bilo udeležnikov 350, a „mrtva duša“ v „Soči“ piše, da jih je bilo sicer „nekaj“. — Kako pa naj označimo to bolezen „Sočinih“ ševcev? No, recimo, da je tudi ta bolezen — „nekaj“.

Popravek. — V članku „Nekdaj in zdaj“ današnje številke v drugi koloni naj se bere: Še zdaj živé posamezni možje, kateri so se okoli leta 1870 in ne leta 1890 strastno upirali slov. uradovanju.

V notici o trž. nam. naj se čita mesto postanž — postane, mesto Giovannetti — Giovanelli in mesto Mervoldt — Merveldt.

Nove spletke. — Dr. Tuma ne more mirovati. Čujte, kaj se je vmislil! Pisal je vsem cestnim odborom, da si morajo preskrbeti inženirja, ki bode napravljal načrte za ceste in pazil na vse. V pismu pravi, da se mu je že posrečilo dobiti sposobnega moža, ki je po njegovih mislih. Primanjkuje mu le še pritrditve od strani cestnih odborov. Prvi pogoj je, da se inženirju zagotovi letna plača 6000 K. Drugi pogoj je, da morajo biti cestni odborniki in predsedniki popolnoma odvisni od inženirja. Predsednik ne bo imel več druzega dela, ko predlagati prevdarke, plačevati palirje in delavce.

Pa še nekaj! Dr. Tuma pisari, kakor smo izvedeli, občinam in zasebnikom, ki so prispevali z deleži za vipavsko železnico, naj ga pooblastijo, da pojde na njih stroške na Dunaj k ministrom, kjer jim hoče ves denar zopet pridobiti, kakor je pri Rebku govoril.

Tako zna dr. Tuma obljubovati zdaj, ko se bližajo deželnozborske volitve! Vprašamo ga, kaj ima opraviti pri vipavski železnici? Ali nimamo svojih državnih

poslancev, ki nam iz ljubezni vse store, kar potrebujemo? Le počakajte, kmalu vas rešimo vsega dela in potem pobegnete kakor taščica iz naše dežele!

Zlate besede je govoril na občnim zboru političnega društva „Edinost“ g. dr. Rybař, tržaški mestni svetovalec, o razmerah v Istri, kjer hočejo „naprednjaki“ s Kranjskega in Goriškega zanesti jednak razpor kakoršnega so zanetili na Kranjskem in Goriškem. Dr. Rybař je dejal: „V zadnjem času se je dogodilo, da so prišli Slovenci z Goriškega in Kranjskega v Istro, kjer smo izpostavljeni hujemu pritisku sovraga, kjer nas tlačijo slavni signori italijanski huje nego Turek rajo — in so ti ljudje začeli hujskati naše ljudstvo proti onim, ki se največ zavzemajo zanje, namreč proti duhovnikom! Jaz nočem braniti duhovnikov, ali kar je res, je res. In tudi če se mi poreče, da sem klerikalec, vendar izjavljam, da bi bili mi vsi po Istri že davno poitalijančeni, ako ne bi bilo duhovnikov. In dotični ljudje so imeli žalosten pogum, da so skušali naše ljudstvo ki vidi v duhovnikih svoje tolažitelje, naščuvati in hujskati proti poslednjim. Tega se ne more dovolj strogo obsojati. Javno izrekam, da je vsa krivda na strani dotičnih rojakov naših in da zaslužijo vsa očitanja, ki jih morajo čuti dan za dnem. Oni si zaslužijo tisto slavo, kakor voditelji nekdanjih polabskih Slovanov, ki so prodali svoj narod sovragu. In tam, kjer so nekdaj bivali Slovani, ni sedaj ni enega Slovana več. Naše ljudstvo mora priti do tega prepričanja, da jih ti voditelji ne vodijo po pravi poti in da bi se isti morali umakniti tja, kamor spadajo“. To naj si „Soča“ zapiše na klobuk, da bode vsaj drugim morala verjeti, ker sama sebi noče, namreč katere vrste ljudje so, ki provzročujejo domači razdor, t. j. da so to povsodi le tisti, ki hujskajo proti naši narodni duhovščini, proti njej, ki je orala ledino narodne probuje po vsem Slovenskem, ko o vseh teh hujskačih še ni bilo sledu“.

Razstava Crysantemov. — Malokedaj vidimo v našem mestu kaj izvanrednega, zato nas je toliko bolje iznenadila razstava crysantemov, ki je bila prirejena za nedeljo in pondeljek v dvoranah Dreherjevega hotela. Razstava je bila zares krasna. V to so pripomogli največ razstavljalci sami, ki so vzgojili v svojih vrtnih nasadih zares nad vse krasnih in zanimivih eksemplarov teh cvetic. V tem pogledu so se jako odlikovali in tudi bili odlikovani mej drugimi: grof Žiga Attems, bar. Ritter, Ivan Boffulin župan v Št. Petru itd. itd. Pogled na izložene skupine je bil čaroben, zlasti o večernem času, ko je svit električne luči še poveličeval krasoto cvetic. Jedno pa je bilo na tej razstavi, kar je odločno motilo harmonijo izložbe in kar bi bilo bolje izostalo. Pregrinjalo na odru je predstavljalo namreč sliko triglavskega pogorja, — a zdolej na odru, na vsaki strani z zelenjem obdanega kipa cesarjevega, so bile tablice z napisom „Tricorno“, slikala prof. Gwaz in stotnik Jesenko.

„Tricorno“ imenujejo naši neodrešenci naš slovenski Triglav. Nekdo od prirediteljev, vprašan dali ne vedo pravega imena našemu Triglavu je odgovoril: „Pustite pustite, mi smo to morali storiti.“ Tako torej!

Še pri taki nedolžni priliki kot je razstava cvetic, se ne more opustiti žaljenja Slovencev! Razstavo je počastil tudi namestnik tržaški grof Goëss.

Občni zbor c. kr. kmet. družbe v Gorici se bode vršil dne 20. t. m. ob 11. uri dop. v družbinih prostorih. Dnevni red: volitev predsednika, potrditev dodatkov k §§ 14., 19. in 22. društv. pravil. — Udje se morajo izkazati pri volitvi predsednika z izkaznico.

Dve leti stara deklica zgorela. — V Hruševici na Krasu je dne 2 t. m. zgorela dveletna deklica Bizjakova.

Stariši pazite na otroke.

C. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu nam naznanja: Ker se v zadnjem času zopet množe pritožbe radi težkoč in stroškov, katere imajo stranke, ako hočejo udobiti razne za promet potrebne vrste kovanega denarja, se je po nalogu c. kr. trgovinskega ministerstva vsem c. kr. poštnim in brzojavnim uradom zaukazalo, da se imajo pri vseh izplačevanjih na želje strank po raznih vrstah kovanega denarja kar le mogoče ozirati.

Katoliško društvo slovenskih učiteljic na Primorskem je imelo svoje redno zborovanje v nedeljo dne 3. t. m.

Veler. gospica Mirka Holzinger pl. Weidich je predavala o kneginji Gallitzin. Navedši vzroke kneginjine preselitve iz Haag-a v Münster, govorila je o njenih vzgojnih načelih, katerih se je držala vzgojevaje svojega prvorojenca. Temu je posvetila preč. govornica tudi nekaj časa, potem pa je prešla na sodbo Göethe-jevo o duhoviti, veleučeni kneginji, katero je izjavil v svojem spisu „Dichtung und Wahrheit aus meinem Leben.“ Naposled je govorila o vrnitvi kneginjini v naročje katoliške cerkve ter sklenila svoje predavanje podavši nam nekaj glavnih misli iz kneginjinih spisov, pisanih zvečine v obliki dnevnikov.

Društvenice so zapele lepi zbor „Salve regina“ kaj točno in natančno.

Preč. g. kaplan Alojzij Kovačič je nadaljeval svoje dokazovanje, da je vera prepotrebna posameznikom in celemu človeštvu, povdarjaje, da čuti človek v sebi neki nagon, neko željo po resnici, katero mu more ugasiti in zadovoljiti edino-le trdna vera.

Dne 8. decembra bode imelo društvo svoj blagoslov ob $4^1/_2$ popoludne v cerkvi sv. Ignacija, pri katerem bodo pele društvenice pod vodstvom gospice Bagnalasta.

Prihodnje didaktično predavanje bode dne 20. decembra ob $4^1/_2$ popoludne in prihodnje zborovanje pa 24. dec. ob 10. uri zjutraj.

L. Koršić, tajnica.

Kdo bo tržaški škof? — Graški „Tagespošti“ se poroča, da bodoči tržaški škof ne bo noben domačinov, ne Slovenec ne Italijan, marveč baje Čeh iz Litmerice dr. Kordač. Ta cerkveni dostojanstvenik da pozna dobro italijanski jezik, slovenskega in hrvatskega pa bi se kot Čeh itak kmalu naučil. — Tako „Tagespost“.

Nov tržaški namestnik? „Agramer Tagblatt“ piše, da sedanji trž. namestnik grof Goëss postanž namestnikom na Tirolskem, ker grof Mervoldt odstopi. Na mesto grofa Goëssa pa da bode imenovan grof Giovannetti sedaj podpredsednik Dol. avstr. namestništva.

Nodari-Sidelnik pred sodiščem. — Dne 4. t. m. je bila pred kazenskim sodiščem v Lvovu obravnava proti znanemu agentu Nodariju in njegovemu pomočniku Sidelniku, onemu, ki je ušel iz goriške bolnišnice usmiljenih bratov. Sodišče je obsodilo Nodarija na 3 mesece zapora in 500 K globe, Sidelnika pa na 4 mesece zapora in na 200 K globe. Obtožena sta aila napeljavanja ljudij k izseljevanju v Ameriko.

Škandalozen roman. — V zadnjem času so prišle na dan neke čudne reči, o katerih je začelo pisati časopisje na dolgo in široko in katere čedalje bolj zanimajo vso široko javnost.

V Budimpešti so zasledile oblasti neke velike sleparije, v katere je zapletena večja družba, ki ima svoje sedeže na Dunaju, v Budimpešti in v Ljubljani. Na prvem mestu sta tu imenovana neki Ernst Wallburg in njegova sestra Klotilda omožena Szimics, katera oba je oblast že aretirala. Ta dva se izdajata za prava zakonska otroka l. 1899 umrlega nadvojvode Ernsta. Pravo jedro zločina, zaradi katerega preganja oblast barona Ernsta in Klotildo Wallburg, in njihove sokrivce, je poleg prijavljenih obilih sleparij, ta, da je Ernest Wallburg s pomočjo nekega agenta Maksa Staudingerja skušal ponarediti listino o poroki nadvojvode Ernsta z baronico Lavro Skublić-Wallburg o kateri se trdi, da je bila mati teh otrok. Ernestu Wallburgu se je posrečilo na zviti način iztrgati dva lista iz vojaške matrike ljubljanske garnizije, na kar mu je Staudinger ponaredil listino o poroki nadvojvode Ernsta z Wallburg-Skubličevo. To listino je Wallburg prvotno zastavil pri nekem židu Bela Schweigerju v Budimpešti. Namen te falzifikacije je bil, da Wallburg dokaže, da sta on in njegova sestra Kjotilda prava zakonska otroka. Na podlagi te listine zahteva Wallburg, da se mu iz zapuščine nadvojvode zagotovi stalna letna plača, da se poplača za njim vse ogromne dolgove in da se njemu in sestri Klotildi pripozna naslov kot otrokoma nadvojvode. Govori se tudi, da hoče, da njemu in sestri plača cesarska blagajna 12 miljonov gold. kot volilo po pokojnem nadvojvodi. Poizvedbe so dognale, da je Wallburg omenjeno listino o poroki nadvojvode ponaredil, ter da je laž kar trdi, da je ista iztrgana iz vojaške matrike v Ljubljani ter da je podpis na matriki pristen podpis vojaškega kaplana Zamejca, kateri da je poročil l. 1858 v Ljubljani nadvojvodo Ernesta z baronico Skublič-Wallburg. Nadvojvoda omenjeni čas v Ljubljani niti ni bil in kar je poglavitno, da ni dobiti te listine v originalnem matričnem indeksu na Dunaju. V jako čudni zvezi s to afero mora biti tudi dejstvo, da je kaplana Zamejca l. 1870 nek neznanec v Trstu vrgel v morje.

Wallburga in njegovo sestro Klotildo je sooišče že zaprlo in tudi omenjenega Staudingerja.

Dr. Emil Marcus

očesni zdravnik in operater iz Trsta,

prične zopet v Gorici dne 10. t. m. z zdravljenjem bolnih na očeh in kratkovidnih.

Ordiniral bode vsako nedeljo od 3.—5. ure popoludne v hiši št. 37 Corso Giuseppe Verdi, v pritličju,

Jakob Šuligoj

urar v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 25,

priporoča svojo

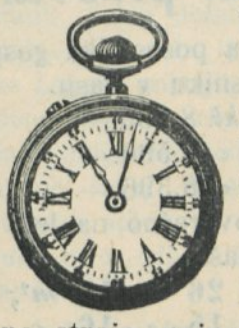

prvo slov. urarsko delavnico in popravljavnico ter **zalogo ur** vseh vrst in kakovostij, nadalje **raznovrstne šivalne stroje najnovejših sistemov in najboljše kakovosti,** vse po zmernih cenah. — Vsako popravo je jamči **jedno leto, šivalne stroje za pet let.**

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „**Marijanic**“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica,

priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja **najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.**

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 **GORICA** Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. štev. 25,

(v lastni hiši)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfù istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po ½ kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žniderščič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Blag. gosp.

Gabrijel Piccoli,

dvorni založnik Nj. Svetosti papeža Leona XIII.

v **Ljubljani.**

Podpisanec si usoja naznaniti Vašemu Blagorodju, da je doposlana **tinktura za želodec** rabila z dobrim vspehom pri želodčnem ter črevesnem kataru kakor tudi v boleznih na jetrah in obistih.

Gradec, dne 2. februvarja 1897.

Bolnišnica usmiljenih bratov.

Provincijal:

F. Emanuel Leitner, višji zdravnik.

Blag. gosp.

Gabrijel Piccoli,

Ljubljana.

Že mnogo časa svetujem vsem, kateri trpijo na bolečinah v želodcu in nerednostih v črevesih, da uporabljajo Vašo izvrstno **želodčno tinkturo,** kojo sem jaz sam uporabljal s prav izvrstnim vspehom. Z odl. spoštovanjem

Momjan (Istra), 6. oktobra 1900.

Don Peter Franceschini,

II. župnik.

Za jesensko in zimsko sezono

Razno modno in drugo jesensko kakor tudi zimsko blago, za dame in gospode, toplo priporoča svojim rojakomv mestu in na deželi, nova tvrdka:

J. Zornik **prva in jedina slovenska trgovina te stroke v Gorici, Gosposka ulica št. 7, tik „Krojaške zadruge“, v hiši „Goriške ljudske posojilnice“.**

Najceneja, najbolja in najlepša izber vsakovrstnih okraskov za obleke, zimskih svilnenih in volnenih rut, šerp, predpasnikov, nogavic, rokavic, otroških oblek, dežnikov, blusen, perila za gospode, krasnih kravat, Jaeger podoblek, svile za lišp in bluse, žameta, pliš, čepic za otroke, domačih čevljev za dame, gospode in otroke, cerkvenih čipk, modercev i. t. d. — Najceneje skladišče vsih potrebščin za gosp. šivilje in gospode krojače. Naročila iz dežele izvršujejo se točno proti poštnemu povzetju.

Brez vsake konkurence!

Prva slovenska odlikovana krojaška delavnica v Gorici.

Anton Krušič

krojaški mojster in trgovec v Vrtni ulici št. 26.

Izdeluje vsakovrstne možke obleke po vsakem kroju ter za vsaki stan.

Ima tudi bogato zalogo domačega in angležkega sukna vseh vrst za vsak letni čas.

Izdelke iz lastnega blaga jamči.

Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu v Ljubljani.

Prospekt.

Zvesta svojim v lanskej okrožnici navedenim načelom, pričenja **„Ljubljanska kreditna banka“** po svojem enoletnem obstanku, v katerem je prav dobro uspevala, svojo prvo akcijo v večjem obsegu, namreč ustanovitev **„Delniške družbe združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu v Ljubljani“.**

Posrečilo se nam je, skleniti s posestnikom obeh imenovanih pivovaren pogodbo, ki nam omogočuje spremeniti obe podjetji, katerih izdelki so na Južnem Štajerskem in — zadnji čas tudi na Kranjskem splošno priljubljeni, v delniško družbo.

V to svrho ukrenemo potrebne korake, da dosežemo od vlade dovoljenje za ustanovitev delniške družbe pod imenom:

„Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu v Ljubljani“,

katere namen bi bil, obe pivovarni od sedanjega posestnika gospoda Simona Kukeca v Žalcu kupiti in nadalje voditi.

Pivovarna v Žalcu je izdelala po uradnem zapisniku v času						pivovarna v Laškem trgu pa v istem času
od 1. oktobra	1898	do 30. septembra	1899	*hl* 8.935.—		*hl* 10.780.—
« 1. «	1899	« 30. «	1900	« 6.590.—		« 11.970.—
« 1. «	1900	« 30. «	1901	« 6.396.—		« 11.270.—

torej v obeh pivovarnah v zadnjih treh letih povprečno na leto **18.653** hektolitrov piva.

Skupna **mera obeh objektov** znaša

6 *ha* **26** *ar* **17** *m²*, od katerih pripada na Žalec
1 « **15** « **16** « , in na Laški trg
5 « **11** « **1** « .

Na tem površju zavzamejo poslopja v Žalcu **33** *ar* in **14** *m²*, v Laškem trgu pa **47** *ar* in **50** *m²*.

Glede cenitve obeh objektov obrnili smo se do gospoda **Bohumila Stanka,** pivovarnika in predsednika velike delniške pivovarne v Nusljah pri Pragi, nadalje do gospoda **Jana Novak-a,** družabnika tvrdke Novak & Jahn, tovarno za opravo pivovaren v Pragi Bubna, katera oba uživata najboljši sloves v čeških pivovarniških krogih.

Oba gospoda odzvala sta se radovoljno našemu povabilu ter se mudila meseca junija poleg dveh naših zaupnikov v Žalcu in v Laškem trgu, ogledujé si natanko obe pivovarni. Iz njunega strokovnega poročila posnemamo sledeče:

Pivovarna v Žalcu je urejena za letno izdelavo **8000** *hl* piva.

Varnica je napravljena za 40 *hl* litja in zelo praktično izvedena; potrebno vodo daje **vodnjak** v pralnici in je kakovost te vode za izdelavo piva izvrstna.

V kvasilnici je dvajset sodov za kvašenje à 20 *hl*; kleti za zalogo imajo pa prostora za **2800** *hl.*

Sladarnice so tri manjše podzemeljske in jedna večja nadzemeljska.

Po nazoru izvedencev se letna produkcija piva v Žalcu z malimi investijskimi stroški lahko zviša na **15.000** *hl.* V ta namen morala bi se na že reservovanem prostoru sezidati nova sladarnica in popolniti klet za nalogo po načrtu, ki je že izgotovljen.

Pivovarna v Laškem trgu ima **varnico** za 70 *hl* litja, in novo dosti dobro izpeljano **kvasilnico** s 24 sodi za kvašenje.

Kleti za zalogo imajo prostora za **4500** *hl,* so v dobrem stanju in opremljene s primernimi ledenicami.

Sladarnica je na levem bregu reke Savinje v hiši, v katerej je tudi **pivovarniška restavracija.**

Potrebno vodo dajó **trije studenci,** katerih dva sta na lastnem svetu, tretji glavni in najvišje ležeči pa na tujem svetu; vendar je vporaba istega **zemljeknjižno zavarovana.**

Pri sedanji uredbi kvasilnice in kletij za zalogo se lahko sklepa na letno najvišjo produkcijo **14.000** *hl;* vendar bi bilo po nazoru gospodov izvedencev mogoče s primernim zvekšanjem kletij in z napravo nove sladarnice v neposredni bližini glavnih objektov zvišati produkcijo do **25.000** *hl.*

Glede plodonosnosti obeh pivovaren si dovoljujemo na kratko sledeče navesti:

Cena izdelovanja piva v obeh pivovarnah pride povprečno na **K 15.20** za 1 *hl* (v tej ceni so obseženi vsi stroški za režijo in amortizacijo), prodajna cena je pa **19.25;** tedaj ostane pri vsakem hektolitru **K 4.15** dobička, pri čemer se niti ne računa, da je za pivo v steklenicah cena veliko večja.

Kakor spredaj navedeno, znaša letna poprečna produkcija obeh pivovaren **18.653** *hl.* Ako se vpošteva 12%tno osušenje, ostaja za prodajo **16.425** *hl* piva in to množino je računati pri sestavljanju kalkula za plodonosnost podjetja.

Na podlagi predidočih številk in nameravanega delniškega kapitala v neobhodno potrebnem znesku **600.000** bi se že pri **neizpremenjeni produkciji obrestoval delniški kapital z 11.3%,** ter sta **naša izvedenca trdno prepričana,** da poslovni uspehi obeh pivovaren s spredaj navedeno izpremembo in **spretnim vodstvom postanejo še mnogo ugodnejši.**

Gospoda izvedenca cenita **obe pivovarni s posestvom vred,** nadalje vštevši **vso opravo, sode za zalogo in prevažanje,** vendar brez **fundusa instructusa** na **500.000.** Fundus instructus, pivo, slad in hmelj bilo bi posebej vpoštevati.

Gospod Simon Kukec, posestnik tvrdke S. Kuketz, se nam nasproti zavezuje, da prepusti novi delniški družbi obe svoji pivovarni v Žalcu in v Laškem trgu z vso opravo, kakor spredaj navedeno, nadalje z vsem fundusom glasom dveh inventarijev, katera imamo v rokah, **skupno svoto K 550.000** in se izjavlja pripravljenim **udeležiti se z jedno tretjino delniškega kapitala pri novi delniški družbi.**

Z ozirom na to, da se bode moralo prevzeti tudi pivo in zaloga drugega blaga še posebej, zvišal se je delniški kapital na **K 600.000,** razdeljen v **3000** popolnoma vplačanih se na imejitelja glasečih delnic po K 200, od katerih prevzame $^1/_3$, to je **1000** delnic à K 200 tedaj **za K 200.000,** gospod Kukec kot plačilo, tako da ostane za subskripcijo samo **2000 delnic à K 200.**

Priglasila za delnice podjetja pod tvrdko:

„Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in v Laškem trgu v Ljubljani“

sprejema

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

☛ od 20. oktobra do vštevši 15. novembra t. l. ☚

in veljajo za subskripcijo naslednji pogoji:

1. Vsak subskribent dobi glasom svoje prijave pripadajoče delnice v nominalni vrednosti, to je à K 200.

2. Pri subskripciji se mora vložiti **za vsako podpisano delnico K 40 kavcije,** katera se obrestuje od dne vplačila do 31. marca 1902 po 4%; ostalih **K 160 je plačati po prejemu oblastvenega dovoljenja** za ustanovitev te delniške družbe v obrokih, katere bode določila «Ljubljanska kreditna banka». Ako bi se ostali znesek vplačal po 31. marcu 1902, je zavezan vsak subskribent plačati ob enem 5% tekočih obresti od tega dneva naprej.

3. **Delnice so udeležene uže pri poslovanji 31. marca 1902 nadalje.**

4. V slučaju, da bi kak subskribent v določenem roku ostalih K 160 z odpadajočimi obrestmi pri blagajni «Ljubljanske kreditne banke» ne plačal, konča njegova pravica do subskribiranih delnic, ter je «Ljubljanska kreditna banka» opravičena razglasiti, da je vplačana kavcija zapadla.

5. Po dovršenem uplačilu subskribovanih delnic bodejo se iste izročile gospodom delničarjem s tekočim dividendnim kuponom opremljene in na imejitelja se glaseče delnice.

6. Po preteku za subskripcijo določenega roka in po dovršenej razdelitvi bode «Ljubljanska kreditna banka» obvestila subskribente, koliko delnic je odpadlo na njihove prijave.

7. Ako bi se nameravana delniška družba iz katerega vzroka koli najdalje do 1. oktobra 1902 ne ustanovila, je «Ljubljanska kreditna banka» zavezana pri njej vplačane kavcije s 4% obrestmi od dne vplačila p. n. subskribentom vrniti, s čemer se pravica do izročitve delnic in zaveza k prejemu taistih konča.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1901.

Ljubljanska kreditna banka.